

FEDA GUDIĆ
STOJADIN I DRUGE PRIČE

FEDA GUDIĆ
STOJADIN I DRUGE PRIČE

Izdavač: Imprimatur d.o.o.

Za izdavača: Boris Maksimović

Lektura: Sonja Lero Maksimović

Dizajn korica: Damir Omić

Grafička priprema: Sonja Lero Maksimović

Štampa: Skandi s.p.

Za štampariju: Mladen Spasojević

Tiraž: 300

Godina: 2019.

ISBN: 978-99976-776-6-2

Feđa Gudić

STOJADIN
I DRUGE
PRIČE

*Svima onima koji još uvijek traže svoje mjesto
u ovom koordinatnom sistemu konfuzije.*

STOJADIN

SEDMOG MAJA 1980. godine roditelji su kupili bijelog stojadina.

I oni su, kao i svi narodi i narodnosti bivše države, tugovali za Titovom smrću, ali je stojadin uskoro utro sve suze u mojoj porodici i stao tamo gdje je do tada stajao najvoljeniji jugoslovenski sin. Ni prije ni poslije nismo imali Tita osim tog Josipa. Ni prije ni poslije nismo imali nijedan automobil osim te zastave 101. Bijeli stojadin je bio naše jedino prevozno uporište u životu koji tek treba da odredimo kao isuviše dug ili odveć kratak.

Nekoliko mjeseci nakon stojadina, u naš dom je stigla još jedna prinova, i to iz travničke bolnice. Zastava i brat su podijelili godište i unijeli radost u našu kuću. Stojadin je bio nov, mlad, u bijeloj presvlaci, markantan, a brat – ni nalik njemu: mali zgužvani smotuljak, crn i ružan. Volio sam brata, razumije se, ali nikoga i ništa nisam volio kao što sam volio stojadina.

Ponekad sam satima sjedio na zadnjem sjedištu tog mog privatnog raja. Još nismo imali kuću i stanovali smo u jednoj prizemnoj zgradi na drugom kraju grada. Garaže su bile male i namijenjene za drva, stari namještaj i zimnicu. Bijeli stojadin je bio jedan

od rijetkih u gradu koji je imao svoju garažu, svoj stan, svoju garsonjeru.

Mama je prva položila vozački ispit. Sjećam se njene punde, zelenog kaputića sa ogromnim crnim dugmadima i još većim reverima, njenih ruku na volanu (položaj deset do dva!) i naglih kočenja nakon kojih bih udario koljenima u prednje suvozačevo sjedište. Mama je bila užasan vozač i mir se na njeno lice vraćao tek kada bi izašla iz bijele limenke. Nedugo nakon majke, vozačku dozvolu je dobio i otac i volan je pao u njegovu nadležnost. Postao je jedini vozač u našoj porodici, sa obavezno prikucanom cigarom u uglu usana (milde sorte!) i sunčanim „Belmondo” naočarima, koje nije skidao ni pod pritiskom oblačnog vremena.

Nakon što je izgubila jednu, mama je tražila novu jurisdikciju i pronašla ju je u upravljanju radio-kasetofonom, a u tom su grmu čučale nove muke, jer smo imali samo jednu jedinu kasetu, koju je mama navijala iznova i iznova, a među svim pjesmama jednu je izdvajala kao omiljenu i na njoj je insistirala na svakih nekoliko kilometara. Bila je to pjesma „Jesen sedamdeset i neke” i duboko vjerujem da smo je mi više puta poslušali u stojadinu nego što ju je slavuj iz Mrčajevaca otpjevao. Prvih sto puštanja smo nekako i preživjeli, svaki naredni put je bio novo mučenje i neprestano smo se pitali kada će Miroslav stati, kada će pjesma prestati i kada će se kaseta pokvariti. Ali ona je bila neuništiva. Rastavio sam i sastavio Miroslava barem stotinu puta i on je uvijek pjevao kao i prvi put.

Početkom rata, bijeli stojadin je ukraden. Ostao je u svojoj garsonjeri, u mraku, na drugom kraju grada, sâm i ostavljen. Poslije rata sam otišao do gara-

že u kojoj je nekad stanovao bijeli i uglađeni gospodin. Krov garaže skoro da nije ni postojao, a vrata su visila kao kvaran zub. Bijelog stojadina više nije bilo.

Njegovim odlaskom ukradene su moje uspomenе. Uzeta mi je fleka od sladoleda sa zadnjeg sjedišta, uzeta mi je rupica od cigare koja je nastala kada je tati ispao žar na vozačevom sjedištu, oduzete su mi male sive rupe na tapacirungu s unutrašnje strane krova, koje sam spajao maminom crvenom hemijskom olovkom i crtao kuće, sunce, dvorište naše kuće, mamu, tatu i brata. Ukraden mi je miris bijelog stojadina, ručka od prozora, pokvarena skoro od prvog dana. Čak mi i Miroslav, koji je ostao u radio-kasetofonu, nedostaje.

SUJEVJERNI KABADAHIIJA

GROM JE UDARIO u orah koji je iznad kuće posadio otac Mufidovog oca prije skoro pedeset godina. Stari orah se prepolovio u potpunosti. Dva dana je Mufidov otac uz pomoć prvog komšije pokušavao izvući korijen starog drveta. Ali orah se nije dao.

Grom je udario tačno u trenutku kad je babica Šeherzada presjekla pupčanu vrpцу u kući Mufidovog oca i kada je Mufid prvi puta zaplakao. Mufidova mater Ulfa je bila krhka i sitna žena, koja je jedva preživjela porod. Stare nene su govorile da to nije dobar znak i da će dijete biti slabašno, ali srećno. Stare nene su promašile: Mufid nije bio sretan, ali je bio jak kao konj. U prvom razredu osnovne škole bio je za glavu veći od ostalih vršnjaka. U petom razredu je bio visok skoro kao otac, a dvojica starije braće ga od tada nisu smjela više pogledati u oči.

Iz škole je izbačen u prvom razredu srednje rudarske škole. Neiskusni i tek zaposleni svršeni diplomant sa Prirodno-matematičkog fakulteta u Sarajevu dao je na prvom kontrolnom jedinicu učeniku pod rednim brojem 16 u dnevniku. Učenik pod rednim brojem 16 ustao je iz zadnje klupe, teatralno pocijepao kontrolni rad iz matematike i skoro na prstima došao do profesora Luketića, koji je sjedio za stolom. Laganim pokretom desne ruke skinuo je do juče studentu Pri-

rodno-matematičkog fakulteta u Sarajevu naočari sa „plus tri” dioptrijom i nokautirao ga slabijom ljevicom. Učenici iz 1a razreda srednje rudarske škole govorili su kasnije da je profesor letio pet metara, a potom glavom udario o crvena vrata učionice. Nakon toga, učenik pod rednim brojem 16 došao je do profesora Luketića, čučnuo, spretnim potezom ruku mu izvadio jezik kako se nokautirani pedagog ne bi ugušio i stavio mu naočari kao da se ništa nije desilo.

U predvečerje toga dana okupio je ukućane i rekao im da neće više ići u školu. Otac je pokušao uputiti prigovor na Mufidov zaključak, ali uslijedili su sinovljev pogled i desni forhend i priča o Mufidovom školovanju za rudarskog tehničara bila je završena. Mater Ulfa nije ništa rekla. Ćutala su i braća. Trag forhenda na očevom obrazu uplašio je sve.

Mufid se bojao samo groma i pojasa u autu. Strah od groma imao je uporište u onom udaru u noći Mufidovog rođenja, a strah od pojasa u danu kada je otišao staroj Ciganki, lokalnoj gatari, koja mu je rekla da će umrijeti u autu, svezanog pojasa. Sa druge i treće strane, Mufid je oduvijek bio sujevjeran. Iz kuće je izlazio tako što bi zakoračio prvo desnom nogom; u lijevom džepu je nosio bedž na kojem je pisalo „Pazi se i Bog će te paziti”; ostajao bi kod kuće ukoliko bi vidio gavrana na vrhu drveta.

Mufid se, u 34. godini, oženio Almom, krupnom ženom sa još krupnijim crnim očima. Almi je to bio drugi brak, prvi muž joj je poginuo na nekom od gradilišta na Bliskom istoku. Sa sobom je dovela petogodišnjeg dječaka kudrave crne kose. Dok se nije oženio, Mufida nikada niko nije vidio sa djevojkom i mnogi su govorili da ga je tek Alma načinila muškarcem.

Iste godine kad se Mufid oženio – umrli su mu roditelji. Prvo otac, od srčanog udara, u polju iza kuće, a nedugo zatim i majka, u snu. Dva starija brata su se već ranije oženila i napravili su kuće u drugim gradovima. Samo su se za praznike čuli sa Mufidom. Ali ne i gledali.

Mufid i dan-danas vozi auto bez pojasa. Ciganka je davno umrla, ali njeno proročanstvo i dalje živi. Mufid zna da su sve to samo bapske priče, ali je i dalje bio rob sujevjerja i ništa nije mogao protiv toga.

Umro je 31. decembra, nekoliko sati prije Nove godine. Umro je u golfu dvici, bez registracije i bez pojasa. Vraćao se iz prodavnice sa usvojenim sinom. Kupili su sve što je potrebno za proslavu novogodišnje noći, ali je ponoć ostala daleko. Grom je udario u drvo pored puta. Golf je zaplesao u oštroj krivini. Mufid je udario glavom u volan i na mjestu ostao mrtav.

Njegov usvojeni sin je preživio, a stariji su kasnije često za Mufida govorili: Sa gromom je došao, sa gromom je i otišao.